

TRAVESTI

Mircea Cărtărescu s-a născut pe 1 iunie 1956, în București. A absolvit Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității din București în 1980. În prezent este conferențiar dr. în cadrul Facultății de Litere a Universității din București. Este poet, prozator, eseist, critic literar și publicist.

A publicat următoarele volume: *Faruri, vitrine, fotografii*, poeme, Cartea Românească, București, 1980; *Poeme de amor*, Cartea Românească, București, 1982; *Totul*, poeme, Cartea Românească, București, 1984; *Visul* (în edițiile următoare *Nostalgia*), povestiri, Cartea Românească, București, 1989; *Humanitas*, București, 1993; *Levantul*, poem epic, Cartea Românească, București, 1990; *Humanitas*, București, 1998; *Visul chimeric*, studiu critic, Litera, București, 1991; *Travesti*, roman, Humanitas, București, 1994; a devenit roman grafic în limba franceză; *Dragostea*, poeme, Humanitas, București, 1994; *Orbitor. Aripa stângă*, roman, Humanitas, București, 1996; *Dublu CD*, poeme, Humanitas, București, 1998; *Postmodernismul românesc*, studiu critic, Humanitas, București, 1999; *Jurnal I*, Humanitas, București, 2001; *Orbitor. Corpul*, roman, Humanitas, București, 2002; *Enciclopedia zmeilor*, carte pentru copii, Humanitas, București, 2002; *Pururi tânăr, înfășurat în pixeli*, publicistică, Humanitas, București, 2003; *Parfumul aspru al ficțiunii*, audiobook, Humanitas, București, 2003; *Plurivers* vol. I și II, poeme, Humanitas, București, 2003; *Cincizeci de sonete*, poeme, Brumar, Timișoara, 2003; *De ce iubim femeile*, povestiri și audiobook, Humanitas, București, 2004; *Baroane!*, Humanitas, București, 2005; *Jurnal II*, Humanitas, București, 2005; *Orbitor. Aripa dreaptă*, roman, Humanitas, București, 2007; *Dublu album*, Humanitas, București, 2009; *Nimic*, Humanitas, București, 2010; *Frumoasele străine*, povestiri, Humanitas, București, 2010; *Zen. Jurnal 2004–2010*, Humanitas, București, 2011; *Ochiul câprui al dragostei noastre*, publicistică și proză, Humanitas, București, 2012. Traduceri în engleză, germană, italiană, franceză, suedeză, spaniolă, olandeză, polonă, portugheză, maghiară, ivrit, norvegiană, bulgară, slovenă, daneză, bască, rusă și greacă.

Cărțile sale au fost premiate de Academia Română, Uniunea Scriitorilor din România și din Republica Moldova, Ministerul Culturii, ASPRO, Asociația Scriitorilor din București, Asociația Editorilor din România. Au fost nominalizate în Franța pentru premiile Médicis, Le meilleur livre étranger, Prix Union Latine. Romanul *Nostalgia* a primit în 2005 Premiul literar „Giuseppe Acerbi“, Castel Goffredo, Italia. De asemenea, autorul a primit Premiul Internațional pentru Literatură de la Vilenița (2011), Premiul Internațional pentru Literatură „Haus der Kulturen der Welt“, Berlin (2012), Premiul Spycher – Literaturpreis Leuk, Elveția (2013) și Marele Premiu al Festivalului Internațional de Poezie de la Novi Sad (2013).

MIRCEA
CĂRTĂRESCU
TRAVEȘTI

roman

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Oana Bârna
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Denisa Becheru, Carmen Petrescu

Tipărit la Proeditură și Tipografie

© HUMANITAS, 1994, 2013

ISBN 978-973-50-4074-1
Descrierea CIP este disponibilă
la Biblioteca Națională a României.

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

*Acesta e sufletul meu, Rașel.
Rugați-vă pentru el.*

Tudor Arghezi

Prietene, cum să lupt cu himera mea? Dragul meu, apropiatul meu, tu, singurul om pentru care scriu, pentru care am scris vreodată, cum să scap de rujul acela întins pe viața mea ca pe o oglindă de spălător și care nu se șterge cu nimic, dimpotrivă, se sleiește tot mai mult, mai murdar, mai diluat? Cum să-mi retez din creier țâțele alea de vată, fusta aia de curvă împuțită, peruca aia, artificialul, manierismul ăla? Tulburarea care se învârtoșează ca un sirop gros în țeasta mea îmi coboară în oasele nasului, în vertebrele gâtului și-mi invadează pieptul cu ceva roz și lipicios, de parcă imaginea lui Lulu ar curge în culori amestecate, în farduri făcute din urină de pisică, în parfum din spermă de zibelină, în flori exotice, putrede și suspecte, în ochi dați cu un rimel unsuros și – scurgându-se ca în Dali – ar curge, m-ar năclăi tot și s-ar prelinge pe asfalt într-o baltă care aruncă un pseudopod spre canal. Știi, Victor, că singurătatea mea are pe pielea ei albă un furuncul și că acest furuncul se numește Lulu? Știi că am venit aici ca să-mi reamintesc pielea fetei care în mine a găsit mereu un colț umbrat unde și-a putut legăna păpușa și că jos, pe locul unde tivul rochiei ei atinge pulpa cu pieliță dulce și transparentă am găsit

acum un furuncul mizerabil care se numește Lulu? Ninge acum pe marile și sclipitoarele ferestre ale vilei. N-am aprins deloc lumina în hol. Privesc cum amurgul își interpune filtrele fotografice între mine și crengile înzăpezite de pin care respiră lângă geam, care tac acolo, care răs-pândesc liniște cenușie afară. Și liniștea cenușie pătrunde osmotoc prin membrana fâșiilor de sticlă și se așază în straturi groase, străvezii, unele verzui, altele crem, dar cele mai multe de cenușă grea și transparentă, în marele hol rece. M-am dus la closet și am privit ca în transă șuvoiul subțire de urină galbenă, care difuza lent în bazinetul de porțelan. În aerul întunecat, m-am privit în oglinda de deasupra chiuvetei și am văzut o față care, în liniștea și frigul și singurătatea din sala minusculă, dar nesfârșit de înaltă, nu era de fapt fața mea, ci a ta, Victor, dragul și singurul meu prieten. Tu te uitai la mine, fiindcă pe tine te-am chemat, inițiala ta am scris-o cu degetul pe oglindă, peste imaginea ta, după ce am aburit-o cu o răsuflare fierbinte. Am zâmbit, pentru că m-am gândit atunci că tu nu puteai fi atins de maladia asta a minții mele, care se numește Lulu, că doar fetița aia nefericită și cu mine am văzut hidoșenia spoită, asudată, care mi-a atras atunci mâna în tenebrele ei. De fapt doar eu am văzut, ea a simțit-o pe pielea ei, de parcă ar fi fost îmbrăcată într-o retină pură, pufoasă și senzitivă și, pe ea, de la insuportabila imagine răsturnată, cât un timbru de mică, ar fi ieșit buba colcăitoare. Ochii tăi în oglindă, Victor, sunt frumoși, puternici, cinstiți, de cavalier fără pată și prihană. Te-am privit până când aerul din sala de baie s-a întunecat într-un cafeniu foarte închis, iar eu am început să tremur în pijama prea mare pentru mine...

Am intrat în cămăruța de culcare hiperîncălzită, unde doar lampa de pe masă tăia un cerc de lumină peste hărțile și cărțile mele, restul rămânând în penumbre groase, am deschis ușița înroșită a sobei și am privit fascinat, multă vreme, flăcările verzui-gălbui-albăstrui, arlechinești, care jucau acolo cu neobrăzare. Am stins focul, apoi și lampa. Pe fereastră a apărut atunci luna, rotundă, tăioasă, scânteietoare, alergând pe cerul întunecat. M-am ghemuit în pat, mi-am tras păturile peste cap și am visat. Eram pe holul cafeniu al unei clădiri uriașe, cu săli încremenite de marmură și monumentale scări interioare. Era seara târziu, după lumina stinsă din holul înalt și gol, cu lespezi cadrilate pe jos. Stăteam, cu pantalonii trași în vine, pe un closet de faianță așezat chiar în mijlocul imensei încăperi. Cum ajunsesem acolo mi-era greu să-mi dau seama. Îmi priveam pulpele dezgolite și ascultam liniștea chinuitoare care se rotea prin frigul încăperii. Atunci s-a deschis o ușă de cel puțin cinci metri înălțime și au început să intre oameni, din ce în ce mai mulți, să umble preocupați în susul și-n josul holului, murmurându-și tot timpul câte ceva. Stăteam pe closet, în mijlocul lor, neajutorat, acoperit de rușine, neștiind ce să fac, cum să mă ascund. Unii se opreau chiar lângă mine și mă priveau cu oroare sau pufneau în râs. Curând, spațiul acela nesfârșit gema de lume, iar eu, roșu la față și gemând, stăteam mai departe dezgolit, venindu-le cu creștetul până la piept, acoperindu-mi cu palmele sexul care atârna în receptaculul de faianță murdară.

Acum e dimineață și te privesc iar în ochi. Cuvântul pe care îl desenasem ieri pe oglinda aburită se mai vede

foarte puțin, doar dacă privești dintr-o parte. Îl mânjesc iar cu pastă de dinți. Singurătatea are în ea sămânța nebuniei, chiar dacă ai trăit toată viața așa, chiar dacă ești adaptat la singurătate și la frustrare. Singurătate. Frustrare. Nu mă duc la masă, îmi fac o cafea și încerc să mă concentrez, să scriu mai departe, să te prind de undeva. Când eram mic prindeam fluturi, codița rândunicii sau roșioare, și le înfîgeam în corpul vermicular un bold, așa cum văzusem că se face. Înfîgeam boldul într-un dop de plută și îi priveam cum ore în șir după aceea mai dădeau încă din aripi, se mai agățau cu cele șase piciorușe filiforme de pluta poroasă. Cu aceeași cruzime și plăcere te-aș țintui în paginile astea, Lulu, te-aș privi cum te scâlâmbăi, cum îți dai ochii peste cap, cum îți fojgăi elitrele de abjecție și de paiete și de plastilină... Mă așez la mașina de scris, masa ta de tortură, dar și a mea, căci nu te pot chinui fără ca eu să mă chinuiesc, așa cum nu poți tăia cu bisturiul un furuncul în propria ta carne, ca să-i scoți puroiul, fără ca tu însuși să nu urlî și să nu te zbați ca un posedat.

Deci: acum șaptesprezece ani... drace, acum observ potrivirea de date: în 1973 aveam șaptesprezece ani, iar acum am treizeci și patru. Deci: acum șaptesprezece ani, pe când aveam șaptesprezece ani și eram exact la mijlocul vieții mele de până acum (dar cum puteam ști asta pe atunci?), terminam clasa a unsprezecea la Cantemir. Eram mult mai singur decât sunt acum, când sunt foarte singur. Meseria mea, pe atunci, era singurătatea. Mi-o exercitam pe străzile galbene și prăfuite ale Bucureștiului,

în cartierele lui vechi, necunoscute de mine până atunci. Umblam toată ziua, recitând versuri în gura mare, oripilând trecătorii cu ochii mei halucinați, cu fața mea palidă și asimetrică, având peste buzele crăpate și mușcate un puf de mustață. Căutam case foarte vechi, galbene, cu decorațiuni prostești și solemne, sau blocuri bizare, înguste ca o lamă de brici, aruncându-și umbra ca de gnomon peste piațete singuratic. Uneori intram în aceste blocuri enigmatice, pătrundeam în holuri mirosind a vechi și a petrosin, suiam scări în spirală extrem de înguste, cu mici paliere din loc în loc, unde, în lumina aurie a unei ferestre rotunde, se răsuceau frunzele prăfoase ale câte unui ficus sau leandru uitat de toată lumea și aproape uscat, urcam până sus, la mansardă, și ciocăneam la câte o ușă verde, care părea împăienjenită de așteptare. Nu-mi deschideau fete frumoase și triste, cu ochi imenși, ci, de obicei, bătrâni sau gospodine îngălate. Îngânam ceva și coboram, ieșeam iar în soarele omogen și placid, străbăteam iar străzi vărgate de linii de tramvai, mă înfundam iar în zone neștiute ale orașului. Blocuri roz, blocuri sta-cojii, cu balcoane sprijinite de atlași și gorgone cu țâțe de ipsos îngălbenite de umezeală, statui coclite pe care nu le mai observă nimeni – eu le îmbrățișam în singurătatea mea, le mângâiam obrazul jupuit, le ajutam să renască la o realitate mai adâncă, într-un aer metafizic și radios. Cu cei trei lei pe care mi-i dădeau zilnic părinții îmi cumpăram câte un pateu cu brânză sau un suc și mergeam mai departe, murmurând către arborii sfrijiți de pe marginea străzii, către vreun chioșc rotund de ziare, către cerul albastru, de pictură surrealistă: „Singurătatea ca o ploaie-mi

pare / Din nori, ea suie către înserare / Și-n dimineți pierdute-n depărtare / Suie la cer, statornicu-i lăcaș, / Și-abia din cer coboară pe oraș...“ Recitam patetic, gesticulând, privindu-i în față pe cei care treceau în sens opus. Îmi plăceau ruinele, casele pe jumătate dărâmate, pătrundeam în câte o cameră fără acoperiș, cu ziduri zugrăvite naiv (oribili palmieri căcănii, crenguțe albastru-decolorate, toate pe o tencuială căzută, fărâmițată, umflată, putredă), cu fecale umane prin colțuri, pietrificate și ele de vâjâitul timpului, cu dreptunghiuri galbene pe pereți, unde fuseseră tablouri sau oglinzi. Câte un urs de pluș galben, delabrat, jegos și cu un ochi de sticlă atârând pe sârmulița lui, zăcea pe podea, lângă o țeavă vernil. Păianjeni sferici, cu picioare ca niște fire foarte lungi, stăteau încremeniți pe ziduri. Viermi cenușii și îndesați, cu doi peri în coadă, intrau în crăpături și pe sub plăcile de tencuială. Stăteam câte o jumătate de oră în locurile acelea vuitoare și înspăimântător de singure. Scriam ceva, cu o bucățică de cretă sau de cărămidă, pe un zid albăstrui. Mă întorceam acasă seara, privind cum se conturează vreun balcon minuscul, negru ca smoala, pe un cer de flacăra roșu-ntunecată. Era toată viața mea: versuri scrise în caiete, versuri recitate pe străzi galbene și prin ruine mucegăite. Noaptea nu puteam dormi, mă ridicam din pat și priveam luna, care arunca valuri de lumină peste Bucureștiul vechi, ca o mare de acoperișuri de gresie, străpunsă de flăcările galbene ale plopilor. Era o durere a viscerelor inutile, a cărnii gălbejite, a verii care nu se mai termina. Durerea asta mă sufoca, era ca o dragoste mistuitoare, dar fără obiect, dragoste și tânjire pentru nimeni.